

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ק"ו.

עין משפט נר מצוה

א [ש"ע א"ה ס"י קטט סעי' לג]:
צו ב מ"י פ"ז מלכות
 יסודי הסוהר ה"ל ד:
צו ג מ"י פ"ח מלכות
 מלך ה"ל א סמנ עשין
 מא טור א"ה ס"י מעג:

אחת היא. כלומר תיבה אחת היא ואין התיבה נחלקת לשניים: הללו צדק גיסא. צדק שטיה ויה נתחלת שטיה האחרת: **שיר צפור.** אן יסיר משה: **ו** ועל כל צרה שלא תבא עליהם. לשנא מעליא הוא דנקט כלומר שאם חס ושלום תבוא צרה עליהן ויושעו ממנה אומרים אותו על גאולתן כגון חנוכה: **כל פסלות.** כל מזמורים הפותחים בתפלה כגון תפלה לעני כי יעטוף (תהלים קצ): **אפשר ישראל שוטטין אה פסחיהן.** מיליאת מצרים ועד דוד הלל שכמוצ צו"ט כמוסה יהיו עושיהם וגו' אלף ודאי על הים נאמר תחלה ושוב לא פסק: **נילוה וניגון לעמיד לבא.** כל מקום שנאמר למנצח בניגונות מלעמיד הוא מדבר: **ע"י מפורגמן.** הוא אומר ואמר מפרש: **יהושע וכל ישראל אמרו.** כלומר אף יהושע וכל ישראל אמרו: **הללויה.** כולוהו דבספר תהלים: **קראי מוסיפין.** בעלי מקרא מוסיפין אף אלו:

(א) גימטריא דש"ל ומ"ט
 פ"ד מ"ה תוספת סוהר
 רבא ע"ש (ג) נגל זה:
 א שנת ל: ע"ש (ב) נכרות
 (ג) שנת ל: (ד) שנת ל: (ה) שנת
 דף פח: (ו) ודף ל: (ז) ו
 קמ: (ח) ושמות טו:
 (ט) תהלים קטו: (י) צ"ס
 נוסף: אמר, (י) ונמס:
 ספרים פרק טז הלכה י"א,

תורה אור השלם

1. פלו תפלות דוד בן ישי:
2. ועתה קחו לי מנגן והקדו בנגן המנגן והקדו עלי יי:

3. מלכים ב ג טו
4. לחיו פירוטת הבשם מגדלות מוקדמות שפתותיו שושנים נקפות מור עבר:
5. שיר השירים ה ג
6. לא לנו ? לא לנו פי לשמך תן קבוד על חסדך על אמתך:
7. תהלים קטו א
8. למעני למעני אעשה בי אף יקח וקבדי לאאר לא אמתך ישיעוהו מה פי
9. תהלת ? ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד:

10. תהלים קמא כא
11. רשע יצאה וקטע שניו יחוק וקטע תאות רשעים תאבד:
12. תהלים קיב י
13. שעמדים בית אלהיה:
14. תהלים קלב ב
15. מנחל בדרך למענו על פן ירים ראשי:

16. תהלים קיב י
17. רשע יצאה וקטע שניו יחוק וקטע תאות רשעים תאבד:
18. תהלים קיב י
19. מושיב עקרת הבית אם הבנים שמחה הללו יה:
20. תהלים קיג ט
21. התפכי הצור אגם מקום חלמיש למענו:
22. תהלים קיד ח
23. בצאת ישיקאל מפרק לפרק לא יבא מן המצרים ויהי עמו עמו:
24. לא לנו ? לא לנו פי לשמך תן קבוד על חסדך על אמתך:
25. תהלים קטו א

מוסף רש"י

אפשר ישראל שחטו את פסחיהן ונטלו את לולביהן ולא אמרו שירה. דמיון לדבר מלוא הוא תעון הלל (לעיל צ"ח). ולא מתוך שחוק. שחוק ממש, שאין דעת שחוק מיושבת עליו, ואפילו את של לזון מכל מקום אין בו יסוב קבלת רשע. ולא מתוך קבלת רשע. ולא (ש"ס) שמהל של מצוה. כגון הנשמת לנה (ש"ס). קחו לי מנגן. מלוא היא להשקות עליו שכירה (ש"ס). וכן לדבר להלכה. לרין לפתח נמילי דכתיבתם גירסא (ש"ס). וכן לחלות טוב. אם לא לזון מתוך שמהל מילין לו מלס טוב (ש"ס). נוספות מר. מניחות ממתת אמת (ש"ס). וברוהו רבנן. פתח לנס מתמת השמה (ש"ס).

ה"ג שעומדים בבית ה'

בהצרות בית אלהינו הלאויה דבתריה ריש פירקא. ולא גרסינן העומדים בבית ה' צלילות דלס כן ה"ל למינקט יצרכך ה' מליון שזהו פסוק למעלה מהללויה ולא ה"ל למינקט שלשה פסוקים למעלה לכך נראה דגרסינן כדפרישית ולפי זה אנו צריכין לומר צו הללויה הללו את שם ה' הללו עבדי ה' שעומדים בבית ה' וגו' שלמעלה מזה אינו תחלת המזמור ללא ימכן שיהיה המזמור שני פסוקים ועוד דלמרי' צמדס קמ"ז מזמורים יש צספר תהלים כנגד שנות יעקב אלף הוא סופו של שיר המעלות הנה צרכו וגו' ואמי שפיר דקאמרינן לקמן רב אחא רב יעקב דמתמיל הלל הגדול מני יעקב צמר לו יו דהוי תחלת המזמור דצ"א לא ימכן שהיה מתמיל הלל מאמצע המזמור: למען

א"ר חסדא א"ר יוחנן הללויה וכסיה וירידיה אחת הן רב אמר כסיה ומרחביה אחת הן רבה אמר מרחביה בלבד איבעיא להו מרחב יה לרב חסדא מאי תיקו איבעיא להו ירידיה לרב מאי ת"ש דאמר רב א"ר ירידיה נחלק לשנים לפיכך יריד חול יה קודש איבעיא להו הללויה לרב מאי ת"ש דאמר רב חזינא תילי דבי חביבא דכתיב בהו הללו בחד גיסא ויה בחד גיסא ופליגא דריב"ל דאמר ריב"ל מאי הללויה הללויה בהלולים הרבה ופליגא ירידיה א"ר ירידיה דאמר ריב"ל בעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים בניצוח בנגון במשכיל במזמור בשיר באשרי בתהלה בתפלה בהודאה בהללויה גדול מכולן הללויה שכולל שם ושבח בבת אחת אמר רב יהודה אמר שמואל שיר שבתורה משה וישראל אמרוהו בשעה שעלו מן הים והלל זה מי אמרו נביאים שביניהן תקנו להן לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן ולכשנגאלין אומרים אתו על גאולתן תניא היה ר"מ אומר כל תושבות האמורות בספר תהלים כלן דוד אמרן שנאמר וכל תפלות דוד בן ישי אל תיקרי כלו אלא כל אלו הלל זה מי אמרו רבי יוסי אומר אלעזר בני אומר משה וישראל אמרוהו בשעה שעלו מן הים וחלוקין עליו חביריו לומר שדוד אמרו ונראין דבריו מדבריהן אפשר ישראל שחטו את פסחיהן ונטלו לולביהן ולא אמרו שירה ד"א פסלו של מיכה עומד בכבי וישראל אומרים את ההלל: ת"ר כל שירות ותושבות שאמר דוד בספר תהלים ר"א אומר כנגד עצמו אמרן רבי יהושע אומר כנגד ציבור אמרן וחכ"א יש מהן כנגד ציבור ויש מהן כנגד עצמו האמורות בלשון יחיד כנגד עצמו האמורות בלשון רבים כנגד ציבור ואחר כך אמר שירה מזמור תורגמן לדוד מזמור, שרתה לדוד מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו ואחר כך שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות וכו' עד אלא מתוך שמהל שגא ועתה קחו לי מנגן ת"ר רבי אלעזר אומר הלל זה משה וישראל אמרוהו בשעה שעמד עליהם פרעה אברו לו לא לנו, משיבה רוח הקדש למעני למעני אעשה. ה' יהושע אומר יהושע וישראל אמרוהו וכו'. ר' אלעזר המודעי המורע צאמר בדורה וברך אמרוהו. ר' אלעזר בן צורה אומר מניח מישאל ועזריה אמרוהו וכו'. ר' יוסי הגלילי אמר מרדכי ואסתר אמרוהו בשעה שעמד עליהם המן הרשע הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו' והכמים אומרים נביאים שביניהן תיקנו להם לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהם לישראל ולכשנגאלין אומרים אתו על גאולתן: אמר רב חסדא הללויה סוף פירקא רבה בר רב הונא אמר הללויה ריש פירקא אמר רב חסדא חזינא להו לתילי דבי רב הנין בר רב דכתיב בהו הללויה באמצע פירקא אלמא מספקא ליה אמר רב הנין בר רבא הכל מודים בתהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד (הללויה) הללויה דבתריה ריש פירקא רשע יראה וכעם שניו יחוק ונמס ונמס תאות רשעים תאבד הללויה דבתריה ריש פירקא ושעומדים בבית ה' הללויה דבתריה ריש פירקא קראי מוסיפין אף את אלו מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש הללויה דבתריה ריש פירקא ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם הללויה דבתריה ריש פירקא נימא כתנאי ע"ד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד 11 אם הבנים שמחה ובית הלל אומרים עד 12 חלמיש למעני מים ותניא אירך עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד 13 בצאת ישראל ממצרים ובית הלל אומרים עד 14 לא לנו ה' לא לנו מאי

תוס' ד"ה שעומדים וכו' ועוד דאמרינן במדרש וכו' נמס מוסרים פט"ו הלכה י"א וירושל' פט"ו דשנת ה"א:

רבינו חננאל

ענין ההללויה כסיה וירידיה דבור אחד הוא. ת"ש ירידיה נחלק לשנים לפיכך יריד חול יה קדש. אמר ר' יהושע בן לוי בעשרה דברים נאמר ספר תהלים. כנגד בניגון במשכיל במזמור בשיר באשרי בתהלה בתהלה בהודאה בהלל. גדול שבכלן הללויה שכולל שם ושבח בבת אחת. ת"ר שיר שבתורה משה וישראל אמרוהו בשעה שעמדו על הים. הלל זה, הללויה הללו עבדי ה'. נביאים על תקנתו שיהו אומרים על כל פרק ועל כל צרה שנגאלין ממנה וכו'. ר"מ אומר כל שירות שבחילים דוד אמרן כו' עד וכו' פסל מיכה עומד בכבי וישראל אומרים שירה ופשוטה וכו'. תניא כל שיר האמור בתהלים בלשון יחיד דוד האמור לדוד מזמור, שרתה לדוד מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו ואחר כך שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות וכו' עד אלא מתוך שמהל שגא ועתה קחו לי מנגן ת"ר וכן הלכה וכן (ליום) ואסקינא כי הא דרבא מקמי דלפתח בשמעתא הוה אמר מילתא דבדיחותא קמי רבנן לברוהו לברוהו והדר הוה יתיב באמתא ופתח בשמעתא, וכל שכן תלמיד דלא ליתוב אלא באמתא. ת"ר רבי אלעזר אומר הלל זה משה וישראל אמרוהו בשעה שעמד עליהם פרעה אברו לו לא לנו, משיבה רוח הקדש למעני למעני אעשה. ה' יהושע אומר יהושע וישראל אמרוהו וכו'. ר' אלעזר המודעי המורע צאמר בדורה וברך אמרוהו. ר' אלעזר בן צורה אומר מניח מישאל ועזריה אמרוהו וכו'. ר' יוסי הגלילי אמר מרדכי ואסתר אמרוהו בשעה שעמד עליהם המן הרשע הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו' והכמים אומרים נביאים שביניהן תיקנו להם לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שבתו אלהן ולכשנגאלין אומרים אתו על גאולתן. עד היכן אומר בית שמאי אומר עד חלמיש למעני מים וחלכה במ"ה.

ענין ההללויה כסיה וירידיה דבור אחד הוא. ת"ש ירידיה נחלק לשנים לפיכך יריד חול יה קדש. אמר ר' יהושע בן לוי בעשרה דברים נאמר ספר תהלים. כנגד בניגון במשכיל במזמור בשיר באשרי בתהלה בתהלה בהודאה בהלל. גדול שבכלן הללויה שכולל שם ושבח בבת אחת. ת"ר שיר שבתורה משה וישראל אמרוהו בשעה שעמדו על הים. הלל זה, הללויה הללו עבדי ה'. נביאים על תקנתו שיהו אומרים על כל פרק ועל כל צרה שנגאלין ממנה וכו'. ר"מ אומר כל שירות שבחילים דוד אמרן כו' עד וכו' פסל מיכה עומד בכבי וישראל אומרים שירה ופשוטה וכו'. תניא כל שיר האמור בתהלים בלשון יחיד דוד האמור לדוד מזמור, שרתה לדוד מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו ואחר כך שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות וכו' עד אלא מתוך שמהל שגא ועתה קחו לי מנגן ת"ר וכן הלכה וכן (ליום) ואסקינא כי הא דרבא מקמי דלפתח בשמעתא הוה אמר מילתא דבדיחותא קמי רבנן לברוהו לברוהו והדר הוה יתיב באמתא ופתח בשמעתא, וכל שכן תלמיד דלא ליתוב אלא באמתא. ת"ר רבי אלעזר אומר הלל זה משה וישראל אמרוהו בשעה שעמד עליהם פרעה אברו לו לא לנו, משיבה רוח הקדש למעני למעני אעשה. ה' יהושע אומר יהושע וישראל אמרוהו וכו'. ר' אלעזר המודעי המורע צאמר בדורה וברך אמרוהו. ר' אלעזר בן צורה אומר מניח מישאל ועזריה אמרוהו וכו'. ר' יוסי הגלילי אמר מרדכי ואסתר אמרוהו בשעה שעמד עליהם המן הרשע הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו' והכמים אומרים נביאים שביניהן תיקנו להם לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שבתו אלהן ולכשנגאלין אומרים אתו על גאולתן. עד היכן אומר בית שמאי אומר עד חלמיש למעני מים ותניא אירך עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד 11 אם הבנים שמחה ובית הלל אומרים עד 12 חלמיש למעני מים ותניא אירך עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד 13 בצאת ישראל ממצרים ובית הלל אומרים עד 14 לא לנו ה' לא לנו מאי